

ERDŐVÉDELMI FEJLESZTÉSE

A faállományainkat fenyegető biotikus betegségek és károsítók ellen védekezhetünk megelőző, preventív úton, alkalmazhatunk megszüntető vagy irtó védekezést, végül e két módszer együttes alkalmazása a komplex vagy integráltis védekezés.

A megelőző védekezés célja a kórokozókval és károsítókkal szemben ellenálló faállomány, gazdag biocönózis kialakítása. A kitűzött célt elsősorban helyes fafajmegválasztással, erdőtelepítési és erdőművelési eljárásokkal lehet elérni.

A megszüntető vagy irtó védekezési módok lehetnek *mechanikai*, *vegyi* vagy *kémiai* és *biológiai* védekezési eljárások. A mechanikai védekezési eljárások a legrégebb és legegyszerűbb módszerek. Gondos végrehajtásukkal kisebb-nagyobb eredményeket lehet elérni, azonban nagyon munkaiigényesek és alkalmazásuk éppen ezért fokozatosan háttérbe szorul.

A kémiai vagy vegyi védekezési módszerek ma a legelterjedtebbek. Igen nagy előnyük, hogy magas fokú gépesítéssel gazdaságosan és a munka minőségétől függően jó eredménnyel tudunk velük védekezni. Hátrányuk először is az, hogy az alkalmazott mérgek általában nemcsak az elpusztítani kívánt fajt, hanem a területen élő nagyon sok más élőlényt is elpusztítanak és olykor még a gerincesekre is veszélyt jelentenek. Nagyobb mérvű alkalmazásuk az erdőgazdaságokban azért ütközik nehézségbe, mert ezeknek a mérgeknek üzemi használatához magas szintű és speciális mérnöki, technikai, illetve szakmunkási képzettségre van szükség.

A *biológiai* védekezés esetében a tömegesen fellépő biotikus károsítók ellen ezek mesterséges úton elszaporított betegségekkel, parazitáival védekezünk. A megszüntető védekezési módok közül — legalábbis az erdőgazdaság területén — véleményem szerint ennek a módszernek van a legnagyobb jövője. Feltehetően néhány évtized múlva, elsősorban a károsító rovarok elleni küzdelemben ki fogják szorítani a toxikus anyagokat. Hazánkban ezek alkalmazásának a legtöbb esetben még inkább csak kísérleti jellege van. A külföldi eredmények biztatóak.

A kémiai irtóvédekezést alaposan elő kell készíteni, meg kell tervezni. Ennek a tervnek, amelyet erdővédelmi tervnek lehetne nevezni, fontosabb mozzanatai a következők:

1. Ismerni kell az adott területen a károsítók és kórokozók fellépésének valószínűségét, elterjedésük mértékét. Ehhez az ERTI által évenként közrebocsátott prognózis nyújt segítséget.

2. Meg kell tervezni az alkalmazni kívánt védekezési eljárást a növényvédőszer- és növényvédő gép kiválasztásával.

3. Területi elhatárolásban meg kell tervezni az elvégzendő feladatokat.

4. Ki kell elégíteni a védekezés végrehajtásához szükséges feltételeket (gépek mozgásának zavartalansága, víz, raktár stb. rendelkezésre állása).

A nagy általánosságban ismertetett erdővédelmi tervvel kapcsolatban két megjegyzést kívánok még tenni. Az egyik az, hogy a fafajainkat veszélyeztető gombakárosítók ellen általában csak akkor tudunk jó eredménnyel védekezni, ha az eljárást a károsítás fellépése előtt hajtjuk végre. Másodszor a rovarok ellen a legjobb eredményt a korai, a károsító első vagy fiatalokú fejlődési szakaszában érhetjük el. A kisebb védőszerfelhasználás, a jobb eredmény mellett ebben az esetben még gyakran a súlyos következményekkel járó kártételtől is megóvhatjuk állományainkat.

Az erdőgazdaságban súlyos károkat okozó gombakárosítók ellen jelenleg csak a csemetekertekben, szaporítótelepeken és esetleg az erdősitésekben fellépők ellen tudunk eredményesen védekezni. A csemetekertekben a védekezés lehetősége általában megvan a gombakártevők ellen. Az erdősitésekben az alkalmas védőszerek kijuttatása vízhiány miatt olykor jelentős problémát okoz. A fejlődés várható útja transzlokálódó szereknek az alkalmazása, amelyek granulátum formájában juttathatók ki. A liztharmatok ellen ilyen granulátumot már sikerrel alkalmaztak külföldön.

A fenyőcsemetéknél fóliaházakban történő nevelése, az erdősitési anyagnak „Paperpot” módszerrel történő előállítására újabb, ma még teljes mértékben át sem tekinthető problémákat vet fel. Itt ugyanis számolnunk kell a csemetedőlés fokozottabb mértékű fellépésével. Ezenkívül esetenként olyan kórokozók megjelenésével, amelyek a szabadban történő termesztéskor nem vagy csak ritkán lépnek fel. A csemetedőlés elleni megfelelő védelmet az itt felhasznált anyagok megfelelő fertőtlenítésétől és csávázószerek alkalmazásától várhatjuk.

A számottevő kárt okozó rovarok nem a csemetekertet, hanem inkább az erdősitéseket és a faállományokat veszélyeztetik. A klórozott szénhidrogének kivonási ill. megszüntetési programjának megfelelően korábban az erdőgazdaságban általánosan elterjedt szerek ma már nem használhatók. Ezekre pedig már megfelelő technológiai módszerek voltak kialakítva és segítségükkel számos fontos erdőgazdasági károsító ellen eredményesen lehetett védekezni. Ma az a helyzet, hogy egyes esetekben sikerült megtalálni a megfelelő helyettesítő védőszereket, más esetekben azonban még mindig érezzük ezeknek a hiányát.

Jelenleg mintegy 160 gomba- és rovarellenes, 50 gyomirtó és 10 egyéb típusú növényvédőszer van forgalomban. Évente újabb és újabb szerek jelennek meg a piacon, ugyanakkor számos közülük — elsősorban exportból származó — eltűnik, vagy kivonják a forgalomból. A mezőgazdaságban az új szereknek a bevezetését széles alapokon nyugvó vizsgálatok előzik meg, amelyeknek végrehajtói elsősorban a Növényvédelmi Állomások. Mivel növényvédőszer sajátos erdőgazdasági károsítók ellen mind hazánkban, mind az egész világon csak kivételesen kerülnek előállításra, ezért a mezőgazdaság számára készített védőszerek adaptálási munkája nagyon fontos lenne. Ezeknek a szereknek erdőgazdasági célokra történő alkalmazásával általában probléma, hogy sajátos erdőgazdasági viszonyok miatt gyakran nagyobb mennyiség felhasználása válik szükségessé. Az ezzel járó fokozott veszélyt számottevően csökkenti az a tény, hogy a kezelt növények nem kerülnek emberi vagy állati felhasználásra, továbbá az, hogy ezek erdőgazdasági felhasználására ritkán és nem rendszeresen kerül sor. Véleményem szerint az engedélyezett növényvédőszer erdőgazdasági alkalmazhatósága rendszeres kipróbálásának hiánya ma az egyik legnagyobb problémája az irtóvédekezési eljárások szélesebb körű alkalmazásának.

Káráll János

AZ ERDŐMŰVELÉS MŰSZAKI FEJLESZTÉSÉNEK ÜZEMI GONDJAI

A szocializmus építésének tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a gazdaságpolitikában kettős társadalmi érdekekkel kell számolnunk. A termelés hatékonyságának növelése, az emberi viszonyok kedvező alakítása az erdőgazdálkodásban is követelményeket támaszt. E célkitűzések szolgálatában az erdőnek — mint gazdasági erőforrásnak szerepét — a VII. Erdészeti Világkongresszus deklarál-